

УНИВЕРЗИТЕТ
У НОВОМ САДУ

ФАКУЛТЕТ
ТЕХНИЧКИХ НАУКА

Трг Доситеја Обрадовића 6, 21000 Нови Сад, Република Србија
Деканат: 021 6350-413; 021 450-810; Централa: 021 485 2000
Рачуноводство: 021 458-220; Студентска служба: 021 6350-763
Телефакс: 021 458-133; e-mail: ftndean@uns.ac.rs

ИНТЕГРИСАНИ
СИСТЕМ
МЕНАџМЕНТА
СЕРТИФИКОВАН ОД:

XXVII Skup TREND OVI RAZVOJA:

"On-line nastava na univerzitetima"

ZBORNİK RADOVA

www.trend.uns.ac.rs

Uredio:

Prof. dr Vladimir Katić, dipl.ing.

Novi Sad / MS Teams platforma

15 - 18. 02. 2021.

Naučno-stručni skupovi TRENDOVI RAZVOJA - TREND

1. **skup:** "Informacione tehnologije i primena u elektroenergetici", Novi Sad, okt.1994.
2. **skup:** "Električna vozila – pogon i aplikacije", Novi Sad, okt. 1996.
3. **skup:** "Savremene tehnologije u elektroprivredi", Kopaonik, mart 1997.
4. **skup:** "Nove tehnologije u elektrodistribuciji", Kopaonik, mart 1998.
5. **skup:** "Nove tehnologije u elektrodistribuciji", Kopaonik, mart 1999.
6. **skup:** "Nove tehnologije u elektrodistribuciji", Kopaonik, mart 2000.
7. **skup:** "Nove tehnologije u elektrodistribuciji", Novi Sad, feb. 2001.
8. **skup:** "Univerzitet i NT parkovi", Kopaonik, feb. 2002.
9. **skup:** "Bolonjski proces I tehnički fakulteti", Kopaonik, mart 2003.
10. **skup:** "Integrirani univerzitet i tehničke struke", Kopaonik, mart, 2004.
11. **skup:** "Šta donosi novi zakon o visokom obrazovanju", Kopaonik, mart, 2005.
12. **skup:** "Bolonjski proces i primena novog zakona", Kopaonik, mart, 2006.
13. **skup:** "Akreditacija Bolonjskih studija", Kopaonik, mart, 2007.
14. **skup:** "Efikasnost i kvalitet bolonjskih studija", Kopaonik, mart, 2008.
15. **skup:** "Doktorske studije u Srbiji, regionu i EU", Kopaonik, mart, 2009.
16. **skup:** "Bolonja 2010: stanje, dileme i perspektive", Kopaonik, mart, 2010.
17. **skup:** "EVROPA 2020: društvo zasnovano na znanju", Kopaonik, mart, 2011.
18. **skup:** "Internacionalizacija univerziteta", Kopaonik, februar, 2012.
19. **skup:** „Univerzitet na tržištu“, Maribor, Slovenija, Feb. 2013.
20. **skup:** "Razvojni potencijal visokog obrazovanja", Kopaonik, Srbija, feb. 2014.
21. **skup:** "Univerzitet u promenama...", Zlatibor, Srbija, feb. 2015.
22. **skup:** "Nove tehnologije u nastavi", Zlatibor, Srbija, feb. 2016.
23. **skup:** „Položaj visokog obrazovanja i nauke u Srbiji“, Zlatibor, Srbija, feb. 2017.
24. **skup:** „Digitalizacija visokog obrazovanja“, Kopaonik, Srbija, feb. 2018
25. **skup:** „Kvalitet visokog obrazovanja“, Kopaonik, Srbija, feb. 2019
26. **skup:** „Inovacije u modernom obrazovanju“, Kopaonik, Srbija, feb.2020.

Organizatori:

**UNIVERZITET U NOVOM SADU i
FAKULTET TEHNIČKIH NAUKA – NOVI SAD**

Programski odbor:

1. Prof. dr Dejan Jakšić
2. Prof. dr Rade Doroslovački
3. Prof. dr Dragiša Vilotić
4. Prof. dr Vladimir Katić
5. Prof. dr Srđan Kolaković
6. Prof. dr Aleksandar Kupusinac
7. Prof. dr Darko Stefanović
8. V.Prof. dr Boris Dumnić

International Steering Committee:

1. Prof. Mester Gyula, Obuda University, Budapest, H
2. Prof. Darko Knežević, University of Banja Luka, B&H
3. Prof. Branko Blanuša, University of Banja Luka, B&H
4. Prof. Milija Krajišnik, University of East Sarajevo, B&H
5. Assoc. Prof. Saša Mujović, University of Montenegro, MG
6. Prof. Biljana Stamatović, UDG, Podgorica, MG
7. Assoc. Prof. Marian Greconici, Polytechnica Timisoara, RO
8. Prof. Pero Raos, University of Osijek, HR
9. Assoc. Prof. Boris Tzankov, UACEG, Sofia, BG
10. Prof. Dimitar Taškovski, UKIM, Skopje, NMK
11. Prof. Vladimir Dimčev, UKIM, Skopje, NMK

Organizacioni odbor:

1. Prof. dr Rade Doroslovački
2. Prof. dr Aleksandar Kupusinac
3. Prof. dr Vladimir Katić
4. Prof. dr Darko Stefanović
5. Prof. dr Srđan Kolaković
6. V.Prof. dr Boris Dumnić

Izdavač:

Fakultet tehničkih nauka
Univerziteta u Novom Sadu
Novi Sad,
Trg Dositaja Obradovića 6
Tel: 021/ 450-810
Fax: 021/ 458-133
e-mail: ftndean@uns.ac.rs,
www.trend.uns.ac.rs

Tehnička obrada:

MSc Nikolić Dragomir,
e-mail: nikolicd@uns.ac.rs

CIP - Каталогизacija u publikaciji
Библиотеке Матице српске, Нови Сад

378.4:[37.018.43:004.738.5(082)

SKUP Trendovi razvoja (27 ; 2021 ; Novi Sad)

Zbornik radova / XXVII skup Trendovi razvoja [sa temom] "On-line nastava na univerzitetima", Novi Sad/MS Teams platforma, 15-18. 02. 2021. ; uredio Vladimir Katić ; [organizatori] Универзитет у Новом Саду [i] Факултет техничких наука. - Novi Sad : Fakultet tehničkih nauka, 2021 (Novi Sad : Grid). - XV, 466 str. : ilustr. ; 30 cm

Tiraž 15. - Str. XV: Predgovor / Vladimir Katić. - Rezimeji na engl. jeziku uz svaki rad. - Bibliografija uz svaki rad.

ISBN 978-86-6022-313-7

1. Катић, Владимир, 1954- [уредник] [аутор додатног текста]
а) Универзитети -- Образовање на даљину -- Зборници

COBISS.SR-ID 32023305

Umnoženo u Novom Sadu, Februara 2021 godine.

Napomena: Organizator ne zastupa stavove, niti je odgovoran za tačnost podataka iznetih u radovima, već su to isključivo gledišta autora.

Organizaciju ovog skupa su pomogli Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja, Republike Srbije, Pokrajinski sekretarijat za visoko obrazovanje i naučnoistraživačku delatnost AP Vojvodine i IEEE Serbia and Montenegro Section-Education Society Chapter

PRAVNI OKVIR AKREDITACIJE VISOKOŠKOLSKIH USTANOVA U NEMAČKOJ

Đuro Đurić¹, Vladimir Jovanović²

¹Visoka škola za ekonomiju i upravu, Beograd, Srbija

²Univerzitet Privredna akademija, Pravni fakultet za privredu i pravosuđe, Novi Sad, Srbija

¹djuro.mdjuric@gmail.com, ²jovanovicvld@gmail.com

Kratak sadržaj: Nemački sistem visokog obrazovanja je od 2001. godine usklađen sa zahtevima Bolonjskog procesa. Primenom pravila o akreditaciji obezbeđuje se spoljni deo obezbeđenja kvaliteta visokog školstva. Pravni okvir akreditacije od 2018. godine predstavlja Ugovor saveznih pokrajina o organizaciji zajedničkog sistema akreditacije radi obezbeđenja kvaliteta studija i nastave u nemačkim visokoškolskim ustanovama. Na vrhu sistema akreditacije nalazi se Savet za akreditaciju, koji je nadležan za sve savezne pokrajine. Savet je ovlašćen da recenzira i akredituje različite agencije za akreditaciju ustanova i studijskih programa, koje su pak nadležne za pojedinačne visokoškolske ustanove. Odgovornost za kvalitet procesa akreditacije nosi Fondacija Saveta za akreditaciju u Bonu, kao njegov organ odlučivanja. Proces akreditacije sastoji se od više faza: podnošenje zahteva, prethodna provera, sastavljanje izveštaja o recenziji, izjašnjenje ustanove i odluka o akreditaciji. Privatne visokoškolske ustanove, pored akreditacije ustanove i studijskih programa, u obavezi su da se institucionalno akredituju. Za razliku od klasične akreditacije ustanove, ovde se posebno proveravaju kapaciteti i finansiranje ustanove. Iako je kritikovan kao skup i opterećen birokratskim preprekama, sistem akreditacije u Nemačkoj se odvija relativno brzo, u proseku za šest do osam meseci. Načelno, savezne pokrajine imaju obavezu da finansijki podrže kako državne tako i privatne visokoškolske ustanove, prema kriterijumu broja upisanih studenata. Međutim, u praksi to čine samo privredno jake savezne države. Cilj ovog rada je analiza nemačkog pravnog okvira u kojem se odvija proces akreditacije i njegovi ključni izazovi i prepreke, kao i iskustva od značaja za proces akreditacije u Srbiji.

Ključne reči: Nemačka, akreditacija, visoko obrazovanje, pravni okvir.

LEGAL FRAMEWORK OF ACCREDITATION OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS IN GERMANY

Abstract: Since 2001, the German higher education system has been harmonized with the requirements of the Bologna Process. The application of the accreditation rules provides the external part of quality assurance in higher education. The legal framework of accreditation from 2018 is the Agreement of the federal states on the organization of a joint accreditation system in order to ensure the quality of studies and teaching in German higher education institutions. At the top of the accreditation system is the Accreditation Council, which is responsible for all federal states. The Council is authorized to review and accredit various agencies for accreditation of institutions and study programs, which in turn are responsible for individual higher education institutions. The Foundation for the Accreditation Council in Bonn, as its decision-making body, is responsible for the quality of the accreditation process. The accreditation process consists of several stages: submission of an application, preliminary verification, preparation of a review report, declaration of the institution and accreditation decision. Private higher education institutions, in addition to the accreditation of the system accreditation and accreditation of study programs, are obliged to be institutionally accredited. Unlike the classic accreditation of the institution, here the capacities and financing of the institution are checked separately. Although criticized as expensive and burdened with bureaucratic hurdles, the accreditation system in Germany is relatively fast, averaging six to eight months. In principle, federal states have an obligation to financially support both state and private higher education institutions, according to the criteria of the number of enrolled students. In practice, however, only economically strong federal states comply to this rule. The aim of this paper is to analyze the German legal framework in which the accreditation process takes place and its key challenges and obstacles, as well as experiences relevant to the accreditation process in Serbia.

Key Words: Germany, accreditation, higher education, legal framework.

1. UVOD

Savezna Republika Nemačka ima dobro razvijeno uređenje visokog obrazovanja. Subjekti visokog obrazovanja su univerziteti i visoke škole, kako akademskih, tako i strukovnih studija. Pored tradicionalnih ustanova starih nekoliko stoleća i ustanova osnovanih u poslednjih sto godina, tu je ne mali broj crkvenih i privatnih ustanova visokog obrazovanja. U tom smislu Nemačka predstavlja pozitivan primer razvoja privatnog visokog školstva. Svakako ključnu poziciju imaju državni univerziteti, ali na tržištu visokog obrazovanja uspešno posluje i nekoliko

privatnih koncerna. To su na primer Bucerius, Klett Gruppe, Fresenius, SRH Corporate i Eso Education Group. U okviru tih koncerna osnovano je nekoliko značajnih univerziteta i samostalnih visokoškolskih ustanova koje uživaju poseban ugled. U skladu sa principima Bolonjske deklaracije, Nemačka je još 2001. godine izvršila usklađivanje svog sistema visokog obrazovanja. Sve ustanove visokog obrazovanja u Nemačkoj podležu obavezi akreditacije. Nadležnost za akreditaciju je hijerarhijski uređena uz poštovanje organizacije Nemačke kao federalne države. Stoga, pravni okvir akreditacije svih ustanova predstavlja Ugovor saveznih pokrajina o organizaciji zajedničkog sistema akreditacije radi obezbeđenja kvaliteta studija i nastave u nemačkim visokoškolskim ustanovama (skraćeno: Ugovor o akreditaciji studija). Ovaj ugovor se primenjuje od 01. januara 2018. godine [1]. Na osnovu tog ugovora savezne pokrajine donose sopstvene propise kojima utvrđuju formalne i materijalno-stručne kriterijume za akreditaciju. Za razliku od većine evropskih zemalja, Nemačka se opredelila za američki ili policentrični model organizacije nadležnosti za akreditaciju prema odgovarajućoj oblasti studijskog programa.

2. ORGANIZACIONA STRUKTURA

Pravni okvir akreditacije ima federalno organizovanu strukturu. Tako je na saveznom nivou ustanovljen Savet za akreditaciju. On je nadležan za sve savezne pokrajine, a ovlašćenja se odnose na recenziju i akreditaciju agencija po saveznim pokrajinama. Agencije su nadležne za akreditaciju ustanova i studijskih programa po zahtevu pojedinačnih visokoškolskih ustanova. Te agencije su nadležne prema oblastima za koje se konkretni studijski programi akredituju. Subjekat odgovornosti za kvalitet procesa akreditacije je Fondacija za akreditaciju studijskih programa u Nemačkoj (skraćeno: Fondacija Saveta za akreditaciju). Njeno sedište se nalazi u Bonu. Fondacija Saveta za akreditaciju osnovana je zakonom savezne pokrajine Severna Rajna-Vestfalija [2]. Fondacija Saveta za akreditaciju predstavlja zajedničku saveznu instituciju za akreditaciju i obezbeđenje kvaliteta nastave i studiranja na nemačkim univerzitetima.

Savezne pokrajine izvršavaju svoje dužnosti preko Fondacije. Fondacija je nadležna za ispunjavanje sledećih zadataka: 1. diplomskih programa i univerzitetskih internih sistema obezbeđenja kvaliteta, kao i drugih sa kojima Savet za akreditaciju i odgovarajuća savezna pokrajina na osnovu kriterijuma akreditacije postupaka obezbeđenja kvaliteta dodeljuju potvrdu fondacije i reakreditaciju, 2. postavljanje osnove za priznavanje akreditacija od stranih institucija (s obzirom na razvoj visokog obrazovanja u Evropi), 3. promovise međunarodnu saradnju u oblasti akreditacije i obezbeđenja kvaliteta, 4. redovno izveštava pokrajine o razvoju stepenastog sistema studija i o razvoju kvaliteta u okviru akreditacije, 5. ovlašćuje agencije za akreditaciju, tako što daje odobrenje agenciji koja pruži dokaz da je pouzdano sposobna je izvršavanje zadataka procene i pripreme izveštaja, dok za agencije registrovane u Evropskom registru za obezbeđenje kvaliteta (EQAR) se to pretpostavlja, 6. podržava savezne pokrajine u daljem razvoju nemačkog sistema obezbeđenja kvaliteta i predlaže propise koje treba usvojiti [3].

Organi fondacije su Savet za akreditaciju, Upravni odbor i Savet Fondacije. Savet za akreditaciju odlučuje o svim pitanjima. To se naročito odnosi na akreditaciju i ponovnu akreditaciju studijskih programa i internih sistema obezbeđenja kvaliteta na nemačkim univerzitetima i visokim školama. Tako, Savet može odlučiti o akreditaciji i reakreditaciji, uslovnoj akreditaciji ili sa rezervom opoziva ili uz uslov ili rezervu za naknadno uključivanje, promenu ili dopuu uslova. Odluke se donose većinom glasova. Tekuće poslovanje fondacije može biti preneto na upravni odbor, osim ako Savet za akreditaciju ne zadržava nadležnost za određenu grupu poslova ili za odluku za pojedinačni slučaj. Članove Saveta za akreditaciju čine: a) osam univerzitetskih profesora iz državnih ili od države priznatih univerziteta u Nemačkoj koji imaju najmanje četiri predmetne grupe iz humanističkih, društvenih, prirodnih nauka i tehničkih nauka, b) predstavnik Univerzitetske rektorske konferencije, c) četiri predstavnika saveznih pokrajina, d) pet predstavnika iz stručne prakse, uključujući jednog predstavnika pokrajinskog ministarstva nadležnih za usluge i kolektivno pregovaranje, e) dva predstavnika studenata, f) dva strana predstavnika sa iskustvom u akreditaciji i g) predstavnik agencija u savetodavnom svojstvu. Odbor izvršava odluke Saveta za akreditaciju i obavlja tekuće poslove fondacije. Ovlašćenja odbora uređena su statutom. Predsednik odbora predstavlja pravnog zastupnika fondacije, a svoja ovlašćenja može preneti na drugo lice u pojedinačnim slučajevima ili za određenu vrstu poslova.

Agencije koje imaju pravo da dodeljuju potvrdu kvaliteta Saveta za akreditaciju diplomskim studijskim programima kojima se stiče zvanje odnosno diploma Bachelor i Master su: Agencija za obezbeđenje kvaliteta akreditacijom studijskih programa (AQAS), Agencija za obezbeđenje kvaliteta i akreditaciju kanonskih studijskih programa (AKAST), Agencija za akreditaciju kurseva inženjerstva, računarstva, prirodnih nauka i matematike (ASIIN), Agencija za akreditaciju diplomskih programa u oblasti zdravstva i socijalnih pitanja (AHPGS), Institut za akreditaciju, sertifikaciju i obezbeđenje kvaliteta (ACQUIN), Agencija za procenu Baden-Virtemberg (EVALAG), Fondacija za međunarodnu akreditaciju poslovne administracije (FIBAA), Švajcarska agencija za akreditaciju i obezbeđenje kvaliteta (AAQ), Agencija za obezbeđenje kvaliteta i akreditaciju Austrija (AQ Austrija) i Centralna agencija za ocenjivanje i akreditaciju (ZEvA). Svem navedene agencije takođe imaju dozvolu da vrše sistemske akreditacije, izuzev AKAST-a [4].

Ugovorom o akreditaciji studija akreditacija je utvrđena samo kao mogući oblik obezbeđenja i razvoja kvaliteta studija i nastave, koji je u dosadašnjem obliku dokazan u praksi, a takođe odlukom Saveznog ustavnog suda nije doveden u pitanje [5]. Pored obezbeđenja kvaliteta kroz postupak akreditacije, ovaj ugovor ostavlja prostor za druge opcije obezbeđenja kvaliteta. Primarna odgovornost za obezbeđenje kvaliteta i razvoj u istraživanju i nastavi leži na univerzitetima [6]. Savezne pokrajine su odgovorne za strukturnu homogenost državnog sistema visokog obrazovanja kao osnove za priznavanje kvalifikacija i obezbeđivanje mobilnosti.

3. POSTUPAK

Primenom pravila o akreditaciji obezbeđuje se spoljni deo obezbeđenja kvaliteta visokog školstva. Proces akreditacije sastoji se od više faza: podnošenje zahteva, prethodna provera, sastavljanje izveštaja o recenziji, izjašnjavanje ustanove i odluka o akreditaciji.

Ustanova podnosi zahtev za akreditaciju programa i dostavlja sopstvenu dokumentaciju u skladu sa zahtevima agencije za akreditaciju. Dokumentacija treba da sadrži opis studijskog programa (ciljevi, željeni stepen, osnovna struktura), knjigu modula (pregled svih modula u studijskom programu) i druge dokumente. Nakon formalnog prethodnog ispitivanja, agencija za akreditaciju imenuje stručnu komisiju, koji se po pravilu sastoji od profesora i studenata sa drugih ustanova, kao i predstavnika stručne prakse. Tokom postupka komisiju prati savetnik agencije. Na osnovu dokumentacije i obično dvodnevne inspekcije na ustanoviu koji je podne zahtev, recenzenti pripremaju razgovore sa rukovodstvom ustanove, rukovodstvom studijskog programa, studentima i predavačima, kao i drugim uključanim licima (biblioteka, administrativno osoblje, savetodavna služba kursa, komisija za upravljanje kvalitetom). Nakon toga, recenzenti sastavljaju izveštaj o studijskom programu koji se akredituje. Na osnovu njega daje se preporuka za ili protiv akreditacije ili za uslovnu akreditaciju. Univerzitetu ili drugoj visokoškolskoj ustanovi se dostavlja izveštaj bez preporuke i u vezi sa njim može se dati izjava ili izjašnjenje. Komisija za akreditaciju pri agenciji donosi odluku na osnovu stručnog izveštaja i izjašnjenja ustanove. Ako je ova odluka o akreditaciji doneta „bez uslova“ ili ako su navedeni uslovi ispunjeni u ostavljenom roku, smatra se da je kurs akreditovan na određeno vreme. U slučaju početne akreditacije, ovaj period iznosi pet godina, a u slučaju reakreditacije sedam godina. Pored odluke o akreditaciji i uslovne akreditacije, moguća je i negativna odluka. Najzad, postoji mogućnost suspendovanja postupka akreditacije na najviše 18 meseci, tako da ustanova može da izvrši značajne promene kako bi se otklonili nedostaci studijskog programa tokom u ovom roku, a zatim ponovo podneo zahtev za akreditaciju. Čitav postupak akreditacije studijskog programa (od predaje zahteva sa dokumentacijom do odluke o akreditaciji) obično traje od šest do devet meseci.

Privatne visokoškolske ustanove, pored akreditacije ustanove i studijskih programa, u obavezi su da se institucionalno akredituju [7]. Za razliku od klasične akreditacije ustanove, ovde se posebno proveravaju kapaciteti i finansiranje ustanove. Načelno, savezne države imaju obavezu da finansijski podrže kako državne tako i privatne visokoškolske ustanove, prema kriterijumu broja upisanih studenata. Međutim, u praksi to čine samo privredno jake savezne države.

4. ZAKLJUČAK

Ugovorom saveznih pokrajina o akreditaciji studija utvrđena je organizaciona struktura akreditacije u Nemačkoj. Postupak akreditacije je određen kao samo jedan od mogućih načina obezbeđenja kvaliteta nastave i studija. Nadležnost za akreditaciju je podeljena u skladu sa federalnom organizacijom Nemačke. Na saveznom nivou postoji Savet za akreditaciju, koji daje potvrdu kvaliteta ustanove i akreditovanog studijskog programa. Nadležnost za akreditaciju imaju ovlašćene agencije za akreditaciju ustanova i studijskih programa. One akredituju odgovarajuće studijske programe visokoškolskih ustanova prema konkretnoj oblasti za koju su nadležne. Prednost ovakvog policentričnog modela akreditacije u Nemačkoj je specijalizovanost agencija za konkretnu oblast. Reč je o modelu koji je zastupljen u Sjedinjenim Američkim Državama, dok u Evropi prevladuje monocentrični model akreditacije, kao u Srbiji. Primenom policentričnog modela se izbegava situacija da studijski program ocenjuju oni recenzenti koji ne poznaju oblast za koju se on akredituje. Iako je kritikovan kao skup i opterećen birokratskim preprekama, sistem akreditacije u Nemačkoj se odvija relativno brzo, u proseku za šest do osam meseci. Pored velikog broja državnih univerziteta i visokih škola, u Nemačkoj postoje i crkvene visokoškolske ustanove, kao i značajan broj vrlo uspešnih privatnih visokoškolskih ustanova.

5. LITERATURA

- [1] Staatsvertrag über die Organisation eines gemeinsamen Akkreditierungssystems zur Qualitätssicherung in Studium und Lehre an deutschen Hochschulen (Studienakkreditierungsstaatsvertrags), Stand der Weblinks vom 15.01.2018, www.akkreditierungsrat.de/de/media/24, 15.01.2021.
- [2] Gesetz zur Errichtung einer Stiftung „Stiftung zur Akkreditierung von Studiengängen in Deutschland“ vom 15. Februar 2005 (*GV. NRW. S. 45*), zuletzt geändert durch Gesetz vom 16. September 2014 (*GV. NRW. S. 547*).
- [3] Susanne Meyer: *Akkreditierungssystem verfassungswidrig?* In: *Neue Zeitschrift für Verwaltungsrecht*, 16/2010, S. 1010–1013.
- [4] Falk Bretschneider, Johannes Wildt (Hrsg.): *Handbuch Akkreditierung von Studiengängen: eine Einführung für Hochschule, Politik und Berufspraxis* (= *GEW-Materialien aus Hochschule und Forschung*. Nr. 110). 2., vollst. überarb. Auflage. Bertelsmann, Bielefeld 2007, S. 265.
- [5] Beschluss des Bundesverfassungsgerichts des Ersten Senats vom 17. Februar 2016- 1 BvL 8/10, www.bundesverfassungsgericht.de/SharedDocs/Entscheidungen/DE/2016/02/ls20160217_1bv1000810.html, 15.01.2021.
- [6] Kathia Serrano-Velarde: *Evaluation, Akkreditierung und Politik: zur Organisation von Qualitätssicherung im Zuge des Bologna-Prozesses*. VS, Verlag für Sozialwiss., Wiesbaden 2008, S. 123.
- [7] Mario Martini: *Akkreditierung im Hochschulrecht – Institutionelle Akkreditierung, Programmakkreditierung, Prozessakkreditierung*. In: *WissR.* 41, 2008, S. 232–252.